

ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ

бюджетної програми

**«Фінансова підтримка закладів
культури і мистецтва»**

(КПКВК 0301360)

**Результати огляду нормативно-правових актів та інших документів,
які містять інформацію про гендерну рівність, у 2024–2026 роках**

**«Фінансова підтримка закладів культури і мистецтва»
(КПКВК 0301360)**

Нормативно-правові акти / документи	Вимоги / індикатори / дані
Конституція України	Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям
Бюджетний кодекс України	Застосування гендерно орієнтованого підходу, в рамках якого головні розпорядники бюджетних коштів та інші учасники бюджетного процесу враховують гендерні аспекти у процесі планування, виконання та звітування про виконання бюджетних програм
Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»	Досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією України і законами України
Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»	Визначення організаційно-правових засад запобігання та протидії дискримінації з метою забезпечення рівних можливостей щодо реалізації прав і свобод людини та громадянина

Закон України «Про культуру»	Рівний доступ громадян до культурних цінностей і культурної діяльності
Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок	Засудження дискримінації щодо жінок в усіх їх формах та здійснення політики ліквідації дискримінації щодо жінок
Указ Президента України від 02 червня 2021 року № 225 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про стратегію людського розвитку»	Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в усіх сферах життя суспільства та впровадження кращих європейських стандартів гендерної рівності
Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»	Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат
Концепція комунікації у сфері гендерної рівності, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року № 1128	Становлення України як держави, що дотримується демократичних принципів і поважає права людини та основоположні свободи, є забезпечення гендерної рівності в усіх сферах суспільного життя
Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2026 року № 214	Створення умов для забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті рішень та інтеграції гендерного підходу в державну політику з питань безпеки і оборони, протидії безпековим викликам, повоєнного відновлення, встановлення справедливого миру, посилення національної стійкості та системної протидії насильству за ознакою статі, сексуальному насильству, пов'язаному із збройною агресією
Стратегія розвитку культури в Україні на період до 2030 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2025 року № 293	Містить положення щодо інклюзивності та рівного доступу до культурних послуг

Операційний план заходів з реалізації у 2025–2027 роках Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 травня 2025 року № 439 «Деякі питання реалізації Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року»	Забезпечення реалізації єдиної державної політики, спрямованої на досягнення рівних прав та рівних можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства, вдосконалення механізмів її реалізації
Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2026–2030 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2026 року № 217	Удосконалення показників гендерних та кліматичних аспектів у середньостроковому бюджетному плануванні. Проведення моніторингу стану проведення гендерного аналізу бюджетних програм державного бюджету та врахування гендерних аспектів під час підготовки бюджетних показників. Удосконалення організаційно-методологічних засад застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі

Висновок: огляд нормативно-правових актів, які містять інформацію про гендерну рівність, свідчить про те, що у сфері культури державна політика базується на принципах рівності прав і можливостей жінок і чоловіків, недискримінації та забезпечення рівного доступу до культурних цінностей та продуктів культури. Гендерний підхід також враховується під час планування та реалізації бюджетної програми «Фінансова підтримка закладів культури і мистецтва»

**Результати гендерного аналізу бюджетної програми
«Фінансова підтримка закладів культури і мистецтва»
(КПКВК 0301360)**

1. Період дії бюджетної програми, охоплений гендерним аналізом

Гендерний аналіз бюджетної програми охоплює 3 роки, а саме 2024–2026 роки.

2. Перелік державних послуг, що надаються в межах бюджетної програми, цільові групи надавачів та отримувачів державних послуг (у тому числі потенційні)

У межах бюджетної програми здійснюються збереження пам'яток історії та культури, створення спеціалізованих залів для експонування культурної спадщини, залів сучасного мистецтва, театральних-концертних залів, пропагування та збереження культурно-мистецького надбання, художніх та інтелектуальних цінностей українського народу, стимулювання культурно-мистецького процесу, новаторських пошуків у мистецтві.

3. Висновки за результатами гендерного аналізу бюджетної програми

3.1. Наявність та якість даних, необхідних для проведення гендерного аналізу бюджетної програми (зокрема, репрезентативність, співставність, згрупованість даних за статтю та іншими ознаками, доцільними для проведення гендерного аналізу бюджетної програми)

Для проведення гендерного аналізу зібрано дані щодо:

середньорічної кількості зайнятих штатних працівників, у тому числі чоловіків та жінок;

кількості відвідувачів заходів, у тому числі онлайн-відвідувачів за гендерним розподілом;

обсягу доходів від продажу квитків за проведені заходи.

Зазначені дані є достатніми для визначення тенденцій гендерного розподілу, що стосується конкретної сфери та бюджетної програми. Наявна інформація дозволяє враховувати гендерні аспекти на різних стадіях бюджетного процесу та відображати у відповідних бюджетних документах цілеспрямованість та заходи щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків.

3.2. Відповідність бюджетної програми взятим Україною зобов'язанням щодо гендерної рівності, вимогам нормативно-правових актів та інших документів, які містять інформацію про гендерну рівність, у тому числі відповідність завданням стратегічних і програмних документів держави з гендерних питань

Бюджетна програма відповідає взятим Україною зобов'язанням щодо гендерної рівності, вимогам нормативно-правових актів та інших документів, які містять інформацію про гендерну рівність, у тому числі відповідність завданням стратегічних і програмних документів держави з гендерних питань.

3.3. Стан урахування в бюджетній програмі гендерних аспектів (наявність гендерних аспектів у назві бюджетної програми, її меті, завданнях, напрямках використання коштів, результативних показниках)

У назві бюджетної програми, її меті, завданнях, напрямках використання коштів гендерний аспект не врахований. Водночас у результативних показниках бюджетної програми, а саме в показниках продукту враховано гендерний аспект:

кількість онлайн-відвідувачів заходів, проведених Державним підприємством «Національний культурний та музейний комплекс «Мистецький арсенал» (далі – ДП «НКММК «Мистецький арсенал»), у тому числі онлайн-відвідувачів жінок і чоловіків;

кількість онлайн-відвідувачів заходів, проведених Державним підприємством «Національний центр ділового та культурного співробітництва «Український дім» (далі – ДП «НЦДКС «Український дім»), у тому числі онлайн-відвідувачів жінок і чоловіків.

3.4. Виявлені гендерні розриви, гендерна дискримінація, тенденції при забезпеченні потреб та задоволенні інтересів жінок, чоловіків та/або їх груп

Проаналізовано гендерне співвідношення чоловіків і жінок за 2022–2026 роки у середньорічній кількості зайнятих штатних працівників. Серед загальної кількості зайнятих штатних працівників переважає кількість жінок (55 % від загальної кількості проти 45 % кількості чоловіків), хоча гендерний розрив не є суттєвим.

Серед керівного персоналу, який є головним архітектором організаційної чи корпоративної культури, а також транслює місію діяльності підприємства та закріплює те, що є важливим (наприклад, інновації та клієнтоорієнтацію), кількість жінок переважає у понад 1,5 рази (62 % від загальної кількості керівного персоналу проти 38 % чоловіків).

Така сама тенденція зберігається і серед спеціалістів основної діяльності, де кількість жінок більше від кількості чоловіків у понад два рази (кількість жінок становить 68,8 % від загальної кількості спеціалістів основної діяльності проти 31,2 % чоловіків). Унікальні ідеї, новаторські проекти та творчий потенціал фахівців основної діяльності вирізняють заклад на фоні інших та роблять його конкурентоспроможним.

Спеціалісти основної діяльності – це основне ядро підприємства, і безпосередньо від їхньої фаховості залежить репутація підприємства, формування аудиторії, залучення грантів та виконання основних функцій: культурно-творчої, виховної та пізнавальної.

Водночас співвідношення жінок та чоловіків серед інших працівників і робітників мають протилежний гендерний розрив. Кількість чоловіків серед них суттєво переважає кількість жінок (57,9 % чоловіків та 42,1 % жінок).

Серед відвідувачів заходів, зокрема онлайн-відвідувачів, кількість жінок переважає більш ніж утричі (76 % жінок та 24 % чоловіків). Проаналізувати кількість жінок та чоловіків серед загальної кількості заходів на сьогодні неможливо, оскільки такий облік не ведеться, а даних щодо такого розподілу

немає. Однак можна стверджувати про тенденцію суттєвої переваги кількості жінок над чоловіками серед загальної кількості відвідувачів заходів.

Фактором, що впливає на зазначений гендерний розрив, є перевага кількості жінок серед керівного персоналу та спеціалістів основної діяльності.

Водночас більш суттєвим фактором, що впливає на переважаюче відвідування закладів культури жінками, є глибинні соціальні та психологічні чинники. Це невід'ємний елемент гендерної соціалізації: суспільство частіше виховує в жінках емпатію та потребу в соціальних зв'язках, тоді як чоловікам іноді нав'язують стереотипи про «непрактичність» мистецтва.

Соціальне життя чоловіків в Україні протягом 2024–2026 років зазнає безпрецедентного впливу повномасштабної війни, що як загострила старі, так і створила нові нагальні проблеми. Основні з них пов'язані з безпекою, мобілізацією, економічною нестабільністю та психологічним станом.

Крім того, деякі чоловіки досі вважають культурні заходи неprestижними або «несерйозними» для свого статусу та надають перевагу іншим видам дозвілля.

Обсяг доходів від продажу квитків за проведені заходи має тенденцію до збільшення навіть в умовах сьогодення, ураховуючи те, що основна частина відвідувачів жінки, то саме вони забезпечують більшу частину обсягу доходів від продажу квитків.

3.5. *Забезпечення справедливого та неупередженого розподілу бюджетних коштів при плануванні та виконанні бюджетної програми, наданні державних послуг (рівень забезпечення потреб та задоволення інтересів жінок, чоловіків та/або їх груп за існуючих/діючих підходів до визначення обсягу та розподілу коштів у межах бюджетної програми)*

Чіткі індикатори результативності: встановлення кількісних показників «продукту» ще на етапі підготовки бюджетного запиту дозволяють виміряти рівень задоволеності та рівність доступу до послуг різних соціальних груп.

Ураховуючи соціальні чинники та наслідки впливу повномасштабної війни, незважаючи на суттєвий гендерний розрив у відвідувачах заходів, у бюджетній програмі відсутня гендерна дискримінація, а розподіл бюджетних коштів під час виконання бюджетної програми справедливий та неупереджений.

4. Пропозиції за результатами гендерного аналізу бюджетної програми

4.1. *Включення гендерних аспектів до бюджетної програми (до назви бюджетної програми, її мети, завдань, напрямів використання коштів, результативних показників)*

З метою задоволення різних потреб жінок і чоловіків до бюджетної програми включено гендерні аспекти, а саме в результативних показниках (показниках продукту). Аналіз даних, які стосуються гендерних особливостей в галузі культури, сприяє вивченню можливості впровадження гендерного аспекту в назву бюджетної програми, її мету, завдання, напрями використання коштів, та результативні показники.

4.2. Заходи з подальшого впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі (проведення гендерного аналізу бюджетної програми, або її окремих завдань, напрямів використання коштів, послуг, що надаються в межах бюджетної програми)

Для оцінки поточного стану гендерного розподілу за показниками здійснюється систематичний процес спостереження, збору, обробки та аналізу інформації, що стосується зазначеної програми. На основі такого аналізу проводиться процес адаптації змісту бюджетної програми до особливостей гендерних аспектів (зادля підвищення ефективності використання державних коштів. Це дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо можливості подальшого врахування гендерних аспектів у бюджетній програмі.

4.3. Заходи з посилення гендерної рівності (шляхи зменшення гендерних розривів, усунення гендерної дискримінації, забезпечення потреб, задоволення інтересів жінок і чоловіків та/або їх груп)

ДП «НКММК «Мистецький арсенал» створює максимально цікавий контент однаково для кожної статі, віку та різних соціальних груп. Соціальні мережі дають можливість культурно-мистецьким проектам звертатися до людей на платформі, де вони вже проводять свій час, допомагають залучити відвідувачів на вебсайт підприємства, на якому можна не тільки передивитись якийсь онлайн-проект, прогулятися виставкою за допомогою 3D-турів, а й ознайомитися з каталогами, іншою інформацією про відповідні заходи та діяльність підприємства або анонсом наступних проектів.

ДП «НЦДКС «Український дім» з метою посилення гендерної рівності та підвищення зацікавленості чоловіків у культурно-мистецьких заходах впроваджує низку заходів, які враховують різні аспекти програмної діяльності, маркетингу і соціальної взаємодії.

До таких заходів належать:

розширення тематики культурно-мистецьких заходів з урахуванням інтересів чоловічої аудиторії, зокрема історичної, документальної тощо;

проведення онлайн-проектів, присвячених ролі чоловіків у культурі, мистецтві, історії України, захисті держави та волонтерській діяльності;

залучення до участі в заходах чоловіків-експертів, митців, військових, громадських діячів, музикантів та лідерів думок для розширення чоловічої аудиторії;

використання різних форматів цифрового контенту, зокрема коротких відео, подкастів, прямих ефірів, дискусій та інтерактивних онлайн-подій;

проведення цільових інформаційних кампаній у соціальних мережах та на цифрових платформах, орієнтованих на чоловічу аудиторію (таргетована реклама);

забезпечення гендерно нейтральної комунікації та недопущення гендерних стереотипів у рекламних матеріалах і контенті;

розвиток партнерств з громадськими організаціями, освітніми установами та ветеранськими спільнотами для залучення ширшої чоловічої аудиторії.

4.4. Удосконалення процесу збору та обробки даних, запровадження нових та/або перегляд існуючих форм статистичної та адміністративної звітності

Удосконалення збору та обробки даних включає впровадження нових форм для підвищення якості, своєчасності та деталізації інформації, зокрема гендерно чутливих даних. Ці заходи забезпечують кращий моніторинг та сприяють прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

